

**ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ПРАЦІ М. І. КОСТОМАРОВА
«КНИГА БУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ»
НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ІСТОРІЇ**

Праця Костомарова М. І. «Книга буття українського народу» [див. 2], що була програмним документом Кирило-Мефодіївського товариства, містить досить оригінальну концепцію історії. Ця праця викликає інтерес з боку вітчизняних істориків та філософів, серед яких на особливу увагу заслуговують праці М. Грушевського, Я. Грицака, І. П. Крип'якевича, Д. Чижевського, В. С. Горського, І. В. Бойченко, Табачника Д. В., Кислюка К. В., Бойко М. П., Ящука Т. І. і багато інших. Проте серед останніх немає єдності, щодо визначення характеру впливу цієї праці на українську історію та філософію. Якщо Чижевський Д., Ящук Т. І. визначають її як філософсько-історичну концепцію, то Кислюк К. В. та Горський В. І. як історіософську, а Симоненко Р. Г. і Табачник Д. В. лише вказують на її доленосне значення для національної самоідентифікації українців. Тому, вважаємо за необхідне звернутися до «Книги буття» Костомарова М. І. з метою з'ясування особливостей філософської рефлексії над історією в ній.

Особливістю гуманітарного знання в цілому, і історичної науки зокрема, є її світоглядна функція. А це зумовлює її виключну відповідальність у структурі освітніх завдань. З іншого боку, як до наукової галузі знання, до історії є чіткі вимоги щодо об'єктивності та незаангажованості. А тому і в *філософії історії* сама інтерпретація історії повинна бути представлена як цілісний процес без акцентуацій на національні та суб'єктивні вартості. З огляду на це національна філософсько-історична концепція розуміється як *історіософія*.

Історична концепція Костомарова М. І., яка подається у «Книзі буття», має усі ознаки історіософії. Проте ознаки, які притаманні концепції Костомарова М., а саме: політична заангажованість, її побудова на суб'єктивних мотивах і т. д., певною мірою зберігаються і у сучасній українській історіографії, в якій постулюються доленосне всесвітньо-історичне призначення українського народу, та його есхатологічна місія і, таким чином, Україна – невід'ємна частина всесвітньої історії. Сьогодні українська історіографія, як і будь-яка інша, не позбавлена такого моменту «міфотворчості», що відбувається у точці зіткнення практичної (освітнянської) функції історії і її суто академічного призначення.

«Книга буття» Костомарова М. І. є цінним припущенням процесу розвитку універсальної історії і значення України в ній, у яку органічно було втілено реальні історичні події. Звісно, що *суто* наукового значення ця концепція не має. Хоч Чижевський Д. у праці «Нариси з історії філософії на Україні» говорить саме про філософсько-історичну концепцію Костомарова М. І.

Коли йдеться про працю Костомарова М. І., то маємо справу не з цілісною теорією філософії історії України, що займається вивченням загальних закономірностей історичного розвитку, а лише з накидами її певних концептуальних засад. А от, історіософія «...тяжкіє радше до довільної інтерпретації реальних історичних фактів, складання правдоподібної схеми історії.» [1, 79] Погоджуємося, таким чином, з думкою Ящука Т. І., який говорить про подолання у Костомарова М. І. його позитивіської настанови національним романтизмом. [див. 3, 242]

Праця Костомарова М. І. слугує прикладом *формування* феномену, власне української історіософії. Сучасна українська історіографія має вирішити складне завдання, суть якого у наступному: якщо не поєднання, то узгодження практичної та академічної настанови історії. Дуже важливо, щоб освітні цілі не зводили на манівці дослідження історика, але в той же час історик має пам'ятати про його відповідальність перед майбутнім.

1. Кислюк К. В. *Українська історіософія: концепт і концепція.* // *Філософ. думка* – 2007. – №4. – С. 75 – 93. 2. Костомаров М. І. *Закон Божий (Книга буття українського народу).* – К.: Либідь, 1991. – 40 с. 3. Ящук Т. І. *Філософія історії: Курс лекцій. Навчальний посібник.* – К.: Либідь, 2004. – 536 с.

Ольга Пономаренко

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького,
м. Черкаси

ОБГРУНТУВАННЯ ТРИВАЛОСТІ ЯК СПОСОБУ БУТТЯ ТВОРУ МИСТЕЦТВА Г.-Г.ГАДАМЕРОМ

Термін «тривалість» (*durée*), введений А.Бергсоном для виразу абсолютної континуальності психічного, набув досить своєрідного застосування Г.-Г.Гадамером щодо дослідження поняття переживання та темпоральності естетичного у розробці герменевтики.